

Eix del Dret a la Informació i la Comunicació

El dret a la informació i a la comunicació pertany a la ciutadania

El dret a la informació i la comunicació és un bé comú que pertany a la ciutadania, un dret fonamental, imprescindible per exercir els altres drets i per garantir la democràcia. Però avui està greument amenaçat perquè els grans grups industrials i financers han estès el seu domini sobre els mitjans de comunicació de tot el món i han fet de la informació una mercaderia més, sotmesa a les regles del mercat. La concentració dels mitjans i dels recursos tècnics porta a l'exclusió dels circuits informatiu de la majoria dels ciutadans, a la unilateralitat de les informacions, a la marginació de les veus crítiques amb el poder i a la uniformització i l'empobriment culturals.

A Espanya, la crisi econòmica ha accentuat aquests processos. L'augment dels costos de producció, la dràstica reducció de la publicitat, les inversions desmesurades i l'assumpció de deutes impagables han deixat les grans empreses de comunicació en mans de les entitats financeres. Paral·lelament, les administracions central i autonòmiques han retallat als mitjans públics els recursos necessaris per exercir la funció de servei a la societat, en benefici dels grups privats; han fet un repartiment sectari dels permisos d'emissió i, reformant les lleis, han convertit les ràdios i les televisions públiques en corretges de transmissió dels governs. En el cas de Catalunya, el Govern de la Generalitat ha fet un ús partidista de la publicitat institucional i de les subvencions directes i per a l'ús del català.

Els grups periodístics i les administracions han afrontat la crisi amb expedients de regulació, reducció de plantilles i precarització de la feina, cosa que converteix molts periodistes en hostatges del poder. Només la imaginació i la força dels moviments socials i l'esforç dels professionals compromesos han fet emergir en els mitjans una part del món real

Les línies generals de l'alternativa. Per Guanyem Barcelona, l'alternativa democràtica a la situació actual s'ha de basar en els principis generals següents:

1. D'acord amb l'article 20 de la Constitució, totes les persones tenen dret a investigar, cercar, rebre i difondre informacions, opinions i idees, sense censura prèvia, mitjançant totes les plataformes existents, en el marc del respecte a l'Estat de dret democràtic i els drets humans. Les lleis sobre els drets d'informació i d'opinió es van fer per defensar els mitjans davant de l'Estat i dels poders, en benefici dels ciutadans. De fet, l'única cosa que dona als periodistes i als mitjans el dret d'informar és el dret dels ciutadans a una informació veraç i plural.
2. Els mitjans de comunicació tenen una funció social i són per definició un servei públic. Ho són fins i tot els privats perquè el que compta no és que estiguin en mans privades, sinó el fet que la seva existència respon a la necessitat que tothom pugui exercir el dret a la informació. I també són un servei públic perquè contribueixen de manera decisiva a configurar l'opinió pública i a fixar models i maneres de fer, és a dir, són fonamentals en el procés de socialització de les persones.
3. Qualsevol alternativa a la situació actual ha de posar en primer pla el respecte a la independència dels mitjans –públics i privats– davant dels poders polítics i econòmics. Ha de facilitar l'accés de tots els ciutadans a la informació i a la participació democràtica en els afers públics. Ha de promoure la pluralitat i la diversitat. Ha de garantir la igualtat d'oportunitats. Ha d'establir mecanismes que assegurin la participació ciutadana en el procés d'elaboració i seguiment de les polítiques públiques dels serveis de comunicació. Ha d'assegurar la lliure expressió dels

moviments, entitats i associacions, i ha de reconèixer i protegir els mitjans comunitaris. Ha de limitar la titularitat dels serveis de ràdio i televisió per evitar els oligopolis. I ha de permetre la recuperació de les condicions que fan possible l'equanimitat professional dels periodistes.

4. Davant d'una oferta que tendeix a la segmentació temàtica i a la globalització cultural, és necessari enfortir el sistema públic de ràdio i televisió. Una radiotelevisió pública, amb mecanismes de control democràtic real, reforça la cultura periodística basada en la llibertat d'expressió i el pluralisme informatiu, facilita l'accés igualitari al coneixement i enforteix els valors de la diversitat lingüística i cultural. La televisió i la ràdio de titularitat pública exigeixen una reforma urgent i radical, basada, entre altres criteris, en el sanejament econòmic amb l'establiment d'un sistema de finançament transparent fixat per contracte programa i la democratització del funcionament dels òrgans de gestió.
5. A Catalunya, és imprescindible desenvolupar l'article 52 de l'Estatut, que obliga els poders públics a "promoure les condicions per garantir el dret a la informació i rebre dels mitjans de comunicació una informació veraç i uns continguts que respectin la dignitat de les persones i el pluralisme polític, social, cultural i religiós".
6. Catalunya té un entramat de mitjans públics locals que constitueix una riquesa social i cultural que s'ha de mantenir i reforçar. Un nou model de radiotelevisió pública l'hauria de tenir en compte per regular-lo i consolidar-lo. En aquest sentit, seria desitjable la creació i l'ordenació d'una xarxa comunicativa integrada per la totalitat dels mitjans de titularitat que funcioni com un sistema coherent, per facilitar l'establiment de tot tipus de sinergies.
7. També seria necessari revisar la composició i el funcionament del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) i desenvolupar-ne les competències. Per no ser un instrument al servei dels governs de torn i dels partits majoritaris, el consell han de formar-lo professionals vinculats al món de la comunicació de reconegut prestigi, al marge de les forces polítiques i de les empreses del sector. El CAC té capacitat per regular l'espai radioelèctric i concedir i revocar llicències d'emissió, però ho ha de fer amb procediments públics, transparents i objectivables.
8. A Catalunya, especialment els últims anys han sorgit molts mitjans comunitaris –el tercer sector de la informació–, que són el resultat de l'autoorganització dels ciutadans i del dret a ser emissors d'informació i a constituir mitjans de comunicació propis. Tot i que les lleis audiovisuals espanyola i catalana els reconeixen, els cal una ordenació legal específica que en faciliti la viabilitat.
9. En ciutats globals com Barcelona, la concentració d'universitats i centres del coneixement, comunitats lingüístiques i activitats innovadores de diferents àmbits fan del sector de la comunicació un factor rellevant per a la interacció econòmica, cultural i social. En aquest sentit, caldria impulsar un districte de la comunicació que integrés i afavorís les sinergies dels agents dispersos que operen en aquest àmbit.

Propostes per a Barcelona. D'acord amb aquests principis generals, Guanyem Barcelona es compromet a promoure a l'Ajuntament una política informativa i de comunicació basada en aquests punts:

1. Tot i que l'Administració local no té competències per regular el mercat de la informació, la Carta Municipal i uns pressupostos anuals de prop de 2.500 milions d'euros doten l'Ajuntament de recursos que poden permetre passar d'una política de propaganda al servei dels partits que governen la ciutat i de les elits a una política de comunicació efectiva que respongui al principi general que el dret a la informació

pertany a la ciutadania.

2. Una política de comunicació que serveixi la ciutadania exigeix, més que recursos, fermesa i voluntat política. Caldrà fer, primer de tot, una auditoria que fixi clarament quants diners destinen l'equip de govern i les regidories a la propaganda, quins mitjans (i en quines quantitats) es beneficien de les subvencions directes o indirectes i quins costos té per a la ciutat el manteniment de BTV, de l'emissora local i de la Xarxa de Comunicació Local de la Diputació de Barcelona.
3. L'Ajuntament de Barcelona ha de complir, en tot el que sigui de la seva responsabilitat i dins de les seves competències, el mandat de l'article 52 de l'Estatut de Catalunya, i ha de fomentar normes perquè els mitjans públics del seu àmbit siguin una garantia del dret a la informació i un servei de caràcter essencial per al desenvolupament social, cultural i educatiu de la població.
4. L'Ajuntament ha d'afavorir el sorgiment i la consolidació de mitjans representatius dels diferents col·lectius de la ciutat, i ha de respectar les empreses de comunicació ja existents, però els recursos municipals no han de servir per apuntalar els mitjans dels grans grups de comunicació ni per obtenir-ne la complicitat o la connivència. L'Ajuntament ha de posar fi a la política de subvencions, ajudes i compravenda d'informació. La concessió de qualsevol tipus d'ajuda municipal a un mitjà de comunicació privat serà pública i transparent, es fixarà amb informació prèvia i criteris objectius i en cap cas ha de servir per a projectes no relacionats amb la ciutat de Barcelona. En el plec de condicions s'exigirà que els recursos invertits serveixin efectivament per al motiu sol·licitat, de manera que no s'utilitzin per a sous, dividends o marge de beneficis empresarials. A més, els mitjans hauran d'estar al dia en les seves obligacions fiscals i laborals, inclosa la contractació legal dels treballadors.
5. L'autoritat municipal ha de garantir als ciutadans una informació veraç, contrastada i completa. Per això, a més de reforçar el web i l'oficina virtual de l'Ajuntament i el servei del 010 –especialment per agilitzar les gestions administratives–, haurà d'establir mecanismes que facilitin la relació quotidiana dels ciutadans amb l'Administració als barris de la ciutat, d'acord amb les associacions de veïns, i que assegurin la plena transparència dels processos de consulta que es convoquin perquè la ciutadania es pronunciï sobre afers d'especial transcendència.
6. L'Ajuntament haurà de posar a disposició de la ciutadania l'accés a totes les dades públiques en format digital. Això implica que les dades públiques no estaran subjectes a limitacions de privacitat, seguretat o privilegis, sinó que estaran disponibles a Internet, accessibles a totes les persones sense necessitat de registre i en un ventall de plataformes i de formats lliures del control exclusiu de cap entitat. Les dades hauran d'estar codificades per a un processament correcte. Amb l'obertura de les dades públiques s'afavorirà la transparència de l'Administració local.
7. Per garantir el dret de la ciutadania a la informació i a la llibertat d'expressió es proposa la constitució d'una xarxa local dels mitjans públics dotada de mecanismes de control democràtic. Les funcions i l'estructura de la xarxa, com també els recursos econòmics necessaris per mantenir-la, els hauria de determinar el nou equip de govern un cop escoltada l'opinió de tots els sectors implicats, incloses les associacions i els moviments veïnals i els responsables dels mitjans comunitaris. La gestió de la xarxa hauria de ser independent de l'equip de govern, dels partits polítics i de les empreses privades.
8. En tot cas, l'autoritat municipal promourà dins dels seus mitjans de comunicació l'exercici ple del dret a la informació i la llibertat d'expressió en un marc plural que fomenti la

formació d'una opinió pública informada. Per això s'impulsarà l'existència d'organismes interns com els consells informatius o comitès professionals i consells de redacció, així com la definició explícita i pública de codis de conducta que vinculin l'exercici de la llibertat de premsa a paràmetres de responsabilitat social.

9. Els treballadors dels mitjans públics hauran de dotar-se d'estatuts de redacció, com el de BTV, que garanteixin el lliure exercici de la professió, la clàusula de consciència, el secret professional i els drets reconeguts per l'Estatut marc aprovat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya. I el govern local haurà d'assegurar-los condicions laborals dignes i evitar situacions de precarietat que posin en perill la independència i la qualitat de la seva feina.
10. Els mitjans de titularitat municipal contractaran de manera directa els professionals que produeixin continguts i exclouran la subcontractació o externalització de programes, sense perjudici de les compres indispensables per a una programació de qualitat.
11. Per assegurar el respecte al lliure exercici professional dels informadors, els mitjans públics els hauran de facilitar l'accés a les fonts d'informació de l'Administració local i de les empreses amb participació municipal. Igualment, hauran de garantir el dret de rèplica dels ciutadans.
12. Els mitjans públics tindran una cura especial en el respecte a la privacitat dels menors i exclouran els continguts que suposin discriminació de persones o col·lectius, ja sigui per motius de sexe, ètnia, origen, ideologia o confessió religiosa.
13. També promourà la formació per a la lectura, audició i visionat crític dels mitjans de comunicació als centres d'ensenyament de la seva responsabilitat.
14. Per impulsar la participació dels ciutadans en el procés de la informació i la comunicació, l'Ajuntament haurà de facilitar als diferents col·lectius les estructures, serveis i suports indispensables per tirar endavant els seus projectes, sense més limitacions que les fixades a les lleis i sense ingerències que n'hipotequin la independència i la pluralitat. L'autoritat municipal facilitarà la integració, si és el cas, i la cooperació dels mitjans comunitaris amb els municipals en una relació de reciprocitat.
15. Amb la finalitat de vetllar per la correcta aplicació i desenvolupament d'aquestes normes destinades a garantir el dret a la informació i la comunicació de la població, l'Ajuntament de Barcelona es dotarà d'un Consell Ciutadà de la Informació (CCI). Aquest organisme públic, independent de l'equip de govern i dels partits, serà un instrument de participació directa de la ciutadania. L'integraran persones d'acreditada experiència i idoneïtat, designades pel Consell Municipal a proposta de les organitzacions, especialistes i col·lectius socials i professionals. Els membres del CCI tindran un mandat de sis anys, dos més que l'equip de govern de l'Ajuntament.
16. El CCI nomenarà els directors i equips directius de BTV, la ràdio local i els mitjans públics integrats a la xarxa, d'acord amb criteris estrictament professionals, també per un mandat de sis anys.
17. El CCI informarà de les seves actuacions al Consell Municipal una vegada a l'any com a mínim i farà públic el seu informe. També estarà obligat a rebre les queixes dels ciutadans relatives a la informació i al funcionament dels mitjans públics. El reglament de funcionament del CCI l'establiran els seus integrants.